

ERDÉLYI GAZDA

Az E. G. E. állandó gépkiállításának intézősége

a téli évad alatt is készséggel rendelkezésre áll a gazdaközönségnek

az egyesület helyiségében (Deák Ferencz-u. 11.)

(576.)

VALÓ-

di francia különlegességek (gummi és halhólyag, ugyancsak összes női övszerek) F. Berguand fils leghírevesebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők

POLGÁR SÁNDOR-nál

BUDAPEST,

VII. Erzsébet-körút 50. sz.

Részletes képes árjegyzék ingyen.

Ezen hirdetés beküldése esetén 15% engedmény. Kivágott az „Erdélyi Gazda”-ból. (792.)

HAZAI IPARI!

Wein Károly és Társai

szövőgyár, KÉSMÁRK
(791.) elismert hírneves

Szepességi Vászón

és

Damaszt áru

minden nagyobb üzletben kaphatók.

Gyáraiból származó minden darab áru

ezen védjeggyel van ellátva

HAZAI IPARI!

Cimbalom

(637.)

Pedálos. Barna vagy feketében, kitünő erős, csengő hanggal, erős szerkezettel, 3 évi jótállással. Bolti ár 150 ft, nálam 75 ft-ért kapható a készítési telepen:

BUDAPEST, Nefelejts-utca 43. sz.

Jegesi Géza,

műfokleves cimbalom-készítő.

Arjegyzéket bérmentve küldök.

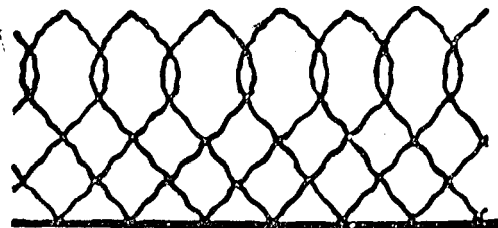
LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövét-fonat és szita-áru gyára

KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, úgy mint: kertek erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való Gép-sodrony-fonatait, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világosságmagtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövét, szelelő és löherrosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és ezinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különbféle mintákban, fakeretbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágybetétek (mátrác), sodrony-láb törölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálok. (339.)

A LOVAK KEHESSÉGE ELLEN,

szarvasmarhák, sertések biztatásánál a hízóképesség gyors fokozására, téheneknél a tejmenyiség emelésére, gyöngyelesonál, csenevész csikók és borjúk felnevelésére és erősitésére páratlan eredménnyel használják a Kurasy-féle szabadalmazott CONCENTRÁLT ALLATTÁPPOR.

5 kilós próbacsomag 7 korona bérmentve.
Tyükszem és szümölcs ellen feltétlen biztosan és fájdalommentesen hat a Koncz-féle „CLAVETHYL” Üvegje K. 1.20 és K. 2. kapható a gyógyszerárakban, K. 1.70, vagy K. 2.50 beküldésére (bélyegekben is) bérmentve küldi a készítő: Nagysolymosi Koncz Ármin gyógyszerész készítmények gyára Székely-Udvarhelyt.

(715.)

18.985. sz. m. kir. szabadalom!

Szamtalan elismerés! Ismertetés ingyen!

A Magyar fém- és lámpaáru-gyár

részvénytársaság gyári raktára KOLOZSVÁRT,

Wesselényi Miklós-utca 20. szám.

Gyár: Budapest—Kőbányán.

Ajánlja gyártmányait:

Pompás csillárokat, asztali és függőlámpákat, valamint egyszerű lámpákat közönséges használatra.

Légszusz- és villany-csillárokat

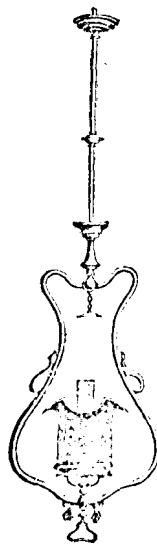
állványok, íróasztali berendezések, gyertyatartók stb.

legmérsékeltőbb gyári árak mellett.

Ugyanitt kapható valódi amerikai petroleum

„KIRÁLYOLAJ” mely kizárólag e gyár számára gyártatik, tiszta, szagtalan és robbanhatatlan.

Helyben minden mennyiség házhoz szállítatik. (776.)

Fischer Lipót

kemigráfiai műintézete

— Budapest —
Kossuth Lajos-utca 15. sz.

2085—1901. szám.

Hirdetmény.

A kolozs-tordai m. kir. állami ménészgazdaság 1902. évi mintegy 250 = kettőszázötven q legalább 67 klgrm. III. súlyu rozs szükségletének biztosítása céljából folyó évi január hó 18-án zárt ajánlati versenytárgyalás tartatik.

Az egy koronás bélyeggel és 5% bánatpénzzel felszerelt ajánlatok — legkésőbb — fent jelzett határidőig a m. kir. állami ménészgazdaság intézőségéhez **Kolozspusztá, u. p. Kolozs**, postán, ajánlatlan küldendők be.

Versenytárgyaláson gazdák is résztvehetnek, ha legalább 100 q. 67 klgramm III. súlyu rozsral rendelkeznek és ekkora mennyiségnek szállítására kötelezettséget vállalnak.

A rozsból 100 q a tordai, 150 q a kolozs-karai magyar államvasuti állomásra szállítandó.

Megkeresésekre bővebb felvilágosítást ad a m. kir. állami ménészgazdaság intézősége: **Kolozspusztá, u. p. Kolozs.**

(786.)

M. kir. földmívelésügyi Miniszter.

Már 25 éve küldöm szét az 1900. évi
párisi világkiállításon

Grand Prix-vel kitüntetett

Eredeti Hanna

Vető árpámat.

Czímem: (762.)

Vodicka F. földbirtokos
Smrzitz, (Hanna)

Morvaország.

Minták ingyen és bérmentve!

Általános és különleges növénytermelés.

Irtá: **Cserhádi Sándor.**

Ára 18 korona. I. kötet. Általános növénytermelés 563 lap 218 ábrával. II. kötet. Különleges növénytermelés 528 lap 153 ábrával. Megrendelhető a szerzőnél Magyar-Óvárott. Mindenik kötet külön is megrendelhető 9 korona áron. Ezen munka a növénytermelés körébe tartozó kérdéseknél kimerítő tájékozást nyújt. (751.)

„Raktárunk nem a lánczhiddal szemben; hanem az
Akadémia közvetlen közelében van.”

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

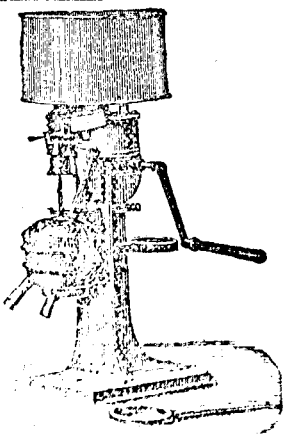
KÉRES ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Diszes virágvázák nagy választékban 1 koronától 40 koronáig!

Mindennemű üvegtáru háztartási és gazdasági célokra!

Legfinomabb Kristályüveg-asztali készletek nagy raktára. Budapest, Ferencz-József-tér 8. szám.

722.

„SIEGENA“ szabadalmazott
TEJFÖLÖZŐGÉP.

Legkönnyebb hajtás! ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●
● ● Legtökéletesebb fölözés! ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●
● ● ● ● Legmagasabb munkabírás.

Teljes tejgazdasági (szövetkezeti) berendezések!

FEHÉR MIKLÓS

← Árjegyzék ingyen és bérmentve. →

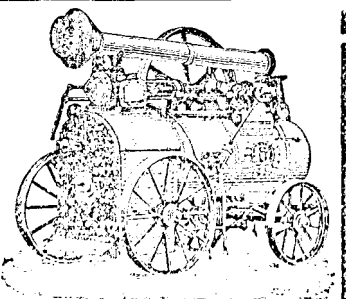
A Magy. kir. államvasutak gépgyára
gazd. gépeinek eladása.

Használt és javított

locomoblok és gőzcséplőgépek.

CSEREÜZLETEK.

Mindennemű gazdasági gépek.

gépgyár részvénytársaság
Budapest, V., Külső-Váczi-út 80. sz.

(638.)

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, DEÁK FERENC-U. 11 SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ

Kérjük a negyedévi előfizetések beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
A birtokrendezés kérdéséhez. <i>Geometer.</i>	31
Önálló vámtérlet = vámháború. <i>Dr. Kürti Dezső.</i>	32
Összehasonlító kísérlet különös tekintettel az „Erdélyi” fajta cukorrépára. <i>Szabó T. Károly.</i>	34
A trágyakezelésről. I. <i>Várady Géza.</i>	35
Japán közgazdasága. <i>Milhofer Sándor.</i>	38
Tárca:	
A fonóból. <i>Gegesi Kiss Ferenc.</i>	32
Kormányintézkedések	36
Vegyes közlemények	36
Hirdetések	

Jobb és

megbízhatóbb

magvakat

nem is ajánlhatunk, mint a
minők (28.)

28 év óta

MAUTHNER ÖDÖN

csász. és kir. udvari magkereskedésében

BUDAPESTEN

kaphatók.

A birtokrendezés kérdéséhez.

A birtokrendezési utasítások és az egész eljárási rendszer hiányait régen észre vette gazdaközönségünk. Sok hasznos dolgot hozott felszínre a sajtó is ez ügyben. Általában a legtöbb elhangzott vélemény az eljárás hosszadalmas voltában keresi a hibát, a mely kérdést pénzügyi és más adminisztratív jellegű kérdések helyes megoldásától várja. Kétségtelen, ezek a vélemények helyesek is egyrészt, hogy teszemfel a munkálatok felülvizsgálata alkalmával ne maradjanak a kataszteri felügyelőségél hetekig, hónapokig; továbbá hogy kevés az állami előleg, meg hogy a költségeket előlegezze az állam stb. De másrészt noha ezek is mind fontos kérdések, mégis tisztázásuk esetén sem szünnék meg a gazdaközönség ellenszenva a commassatió iránt, mert egyes aggasztó körülményekről mindenki megfeledezett és esetleg újból egy béna törvény fog kikerülni abból a nagy aktióból, mely a birtokrendezési eljárások revisióját célozza.

Visszatérek azon tételhez, a melyet az „Erdélyi Gazda” 1896. évfolyamának 2., 3. és 6. ik számában már kifejtsem. t. i. *több védelemben kell részesíteni különösen a kisebb gazdákat a gyakori megrövidítésekkel szemben.* Mert hát hogy állunk ez ügyben jelenleg? A jelenben érvényben levő eljárások szerint *egyetlen szakember a működő mérnök.*, a többi, mint a becslő bizottság, az elhelyezkedési szakértők és a végrehajtásnál alkalmazott gazdasági szakértő, ideiglenesen szereplő egyének, a kik jóformán a dolgokhoz nem értenek, csak vaktában működnek anélkül, hogy működésüknek horderejét felfogni képesek volnának. Vegyük a kérdéseket sorjában.

A becslés alapja az arányszámok felállítása. Ha az arányszámok hibásan lettek felállítva, a becslés jó eredményü nem lehet. Az arányszámok felállításá is a becslőbizottság teendője. Az a becslőbizottsági tag, a ki soha e fajta kombinációkkal nem foglalkozott, kiszánfitani nem tudja az egymás közötti arányt és azt számadatokba foglalva osztályozni sem képes; hanem mindig a működő mérnök kell hogy helyettük ezt meg tegye. Az elhelyezkedésnél, ha az békés úton történik, az egyetlen szakember a ki az elhelyezési adatokat feldolgozza és szolgáltatja a megirandó jegyzőkönyv részére szintén a mérnök, mert más szakember az érvényben levő eljárás szerint a bizottságban nincs. Ki ellenőrizi ilyenkor a működő mérnök eljárását? Senki! Hogy történhetett ez eddig is, hogy

ezen kérdés figyelmen kívül maradt, azt sem tudjuk, de azt könnyű belátni, hogy bármily megbízható becsületes testület a birtokrendező mérnöki kar, hogy a legtöbb teendőknél minden intézkedés egy kézbe tétessék le, minden ellenőrzés nélkül: az nem lehet helyes. Mert ebből keletkezhetnek az olyan esetek, hogy kihatásokról sül ki a becslés hibás volta, vagy hogy az egyes tagok nem úgy vannak kihatva, miként az elhelyezkedéskor az egyes birtokosok értelmezték. Ilyenkor elveszik az elhelyezkedési jegyzőkönyvet, a miből kiderül, hogy a kihatás a jegyzőkönyvvel megegyezik és még sem felel meg az általuk elhelyezkedéskor felállított kívánóságoknak. A jegyzőkönyv lévén a kihatási terv alapja: sérelmes felek elutasíthatnak.

Az elhelyezkedés másik esetében, a midőn szakértői szemle rendeltetik el, még nagyobb meglepetések állhatnak elő. Mert az alkalmazott szakértők közül 99% helyes elhelyezés berendezésére kombinálni képtelen, de ha képes is lenne, azt jól megindokolt szakértővéleményhe foglalni nem tudja és kikerül egy pongyola, könnyen megdönthető vélemény fogalmazvány, a miből a felső bíróságok eligazodni sem tudnak és sokszor olyan ítéletek kerülnek ki ezek alapján, hogy a jó birtokrendezés lehetősége egyenesen ki van zárva. Ebből állanak elő aztán a károk, az elégedetlenséget szülő meglepetések. Mint a hogy legközelebb is egy határ kihatásánál az a körülmény forgott fenn, hogy az alkalmazott szakértők egy hidat jelöltek meg egy tag kiinduló pontjául, a melynek közelében egy másik hid is van és a szakértővéleményben nem volt elég világosan körül írva a hid, minélfogva az ítélet is hiányos lett és ellentétes a szakértők akaratával, mely a tagot nem azon hidtól kiindulva rendelte el, a melyet a szakértők gondoltak, hanem a másiktól. És ezt a körülményt csak a kihatáskor vették észre az érdekelt felek, a mikor már segíteni nem lehetett rajta.

Hátva van még a végrehajtásnál alkalmazott gazdasági szakértő.

E cikk írója még soha se hallott oly esetet, a midőn a gazdasági szakértő valamely kihatás ellen opposíciót képezett volna, hogy a munkálat a benne található, hibás gazdasági szempontok miatt kijavítás végett visszaadott volna; mert a szakértők szépen mindent helyesnek ismertek el és mindent aláírtak, a mit elibök tettek. A gazdasági szakértő teljesen független hatáskörrel van felruházva a törvény értelmében, de legtöbbnek tudomása sincs jogairól, meg ha valamely

*Segymegbízhatóbb vetőmagvak
beszerzésére ajánljuk a
Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét
Budapest I. alkotmányutca 31*

kifogásolni valója lenne is, nem mer szólani. mert akkor egy mást hív meg az eljáró és elesik a napidijától.

A jelen időig az összes tagosított határok 30%-ában fordulnak elő rossz dűlő utak. Egyik-másik út neki megy nagy szakadásoknak, vagy járhatlan, meredek oldalnak, a mi a gazdasági követelményeknél legnagyobb hiba, mert mit ér a legjobb tag is, ha rossz a hozzájuthatás. Történhetnék ez valóban szakértő gazdasági férfiak közreműködése mellett? Vonjuk le hát ebből a következtetéseket: igen tág tér volt eddig a lelkiismeretlenség érvényesülésének.

Ezeket a bajokat csak úgy lehet segíteni, ha szakítunk a régi rendszerrel. A felsorolt teendőkre *állami szakértőt* kell alkalmazni. A ki a becslési tárgyalástól kezdve minden tárgyaláson ott legyen és a kit se a működő mérnök, se eljáró bíró befolyásoló nyomása ne korlátozhasson, a ki teendőjét az utasítás értelmében tudja és mindenütt ott legyen, a hol a szegény gazdaközönség védelmében szükkölködik; aki útbaigazítással, a visszaélésekkel szemben védelméül szolgáljon. Mert azt tudjuk, hogy a birtokos közönség, — a birtokrendezési ügyekben laikus és legtöbb esetben még az ügyvédek is; hát még a kisbirtokos, vagy a volt urbéres osztály. Ez egyenesen ki van szolgáltatva a gondviselésnek, vagy jó szerencsének.

Geometer.

Önálló vámterület — vámháború.

Ily cím alatt igen figyelemreméltó és kétségkívül hivatalos körök által inspirált cikk jelent meg a „Wiener Allg. Zeitungban“, mely ismét eklatáns bizonyítékul szolgál azon különben eléggé ismert és bizonyításra nem szoruló ténynek, hogy mily kevésbé számíthatunk mi méltányosságra és jóindulatra a mi kedves szomszédaink részéről.

A cikk tartalma röviden az, hogy utopiának, messze kalandozó ábrándnak jelenti ki azt a nálunk elterjedt véleményt, hogy ha nem sikerülne a vámközösség alapján méltányosan szerződni Ausztriával, és Magyarország az önálló vámterület alapjára állana, lehetséges volna egy méltányos vám és kereskedelmi szerződést létrehozni és kijelenti határozottan, hogy vagy-vagy! Vámközösség vagy vámháború — bis aufs Messer —, tertium non datur. Ezen szeretetreméltó véleményét egyáltalán nem indokolja és nem igyekezik bizonyítani, hogy miért kell ennek így lenni és ez szintén jellemző. Nyilvánvalóvá teszi, hogy itt ijesztgetésről van szó, rémképekkel akar minket megfélemlíteni és a legmesszebbmenő engedményekre kényszeríteni, mely célzattól különben nem is csinál titkot, mert körülbelül így formán folytatja: Bizonyára tisztában vannak a Lajthán túl is ama veszedelemmel, melybe egy Ausztriával viselendő vámháború Magyarországot döntené, melynek mint tökeszegényebb félnek — első sorban hiányzik az, a mi Montecuccoli szerint a háború és így a vámháború viseléséhez is szükséges. Az osztrák határ elzárása Magyarországra nézve egyértelmű a hitel megvonásával. Lám! Lám! Hát karmolni akar a macska. Csakhogy „bangemachen gilt nicht“.

Tény, hogy nálunk közgazdasággal foglalkozó minden józan gondolkozású ember és az önállóvámterület hívei nem kevésbé — azon nézetben vannak, hogy ha nem sikerülne közösség alapján méltányos megegyezésre jutni, még mindig lehetséges volna méltányos vám és kereskedelmi szerződést kötni, sőt igen sokan az önállóvámterület hívei közül azt hiszik, hogy talán technikailag könnyebb volna az egyezkedés két egészen független szerződő fél között. Épp ez igazolja, hogy minket nem vezet bosszúvágy és a másik fél károsításának célzata, hanem csakis a méltányosság szempontja.

Ha sikerült két teljesen idegen állam között is érdekeiknek megfelelő és kölcsönös engedékenységen — a „do ut des“ elvén — felépülő szerződéseket kötni, úgy — természetesen mind két félnél jóindulatot tételezve fel — miért ne sikerülne az két politikailag és gazdaságilag annyira egymáshoz tartozó és egymásra utalt államnál, mint Magyarország és Ausztria?

Ha áll az, a mi csak egyedül teszi lehetségessé a vámközösséget is, hogy Magyarország és Ausztria érdekei mintegy kiegészítik egymást, így mi indíthatná őket arra, hogy egymással vámháborút kezdjenek, ha csak nem kicsinyes bosszúvágy és rosszindulat?

Bár már szinte nevetséges az a tulnan ide és innen vissza való kotálkodás, melylyel mindenik fél azt igyekszik bizonyítani, hogy a másiknak lesz több vesztesége a különválás esetén, mégis lehetetlen egy lényeges különbséget figyelmen kívül hagyni. Feltéve, de meg nem engedve ugyanis, hogy Ausztria ipara nem is nyerne többet a vámközösségben, mint a mi mezőgazdaságunk, de az már bizonyos, hogy az ő mezőgazdaságának vesztesége kisebb, mint a mi iparunké, Mert az ő mezőgazdaságuk előbbrehaladott, belterjesebb és mezőgazdasági iparok ugyiszintén kellő tőkék által sokkal inkább meg van erősödve, minthogy a mi versenyünk azt tönkretethetné, de az ő iparuk a miénknek alig mutakozó csirait igen is tönkre teheti és tönkre is teszi.

Egy tanulságot azonban levonhatunk abból a műdühből és csatarivalgásból, melylyel oda át ezen kérdést tárgyalják és ez az, hogy mi törvénybiztosította jogunkkal élni találunk és önállóan rendezkedünk be, ezért a fenyegetőzés, ökölboszorítás és fogcsikorgatás. Tagadhatlan ezen félsznel nagyobb szerepet játszik a politika, mint a közgazdaság. Önálló vámterület után jó is at iszta personalunió, ez a fenyegető rém sem hagyja őket nyugodni. És ez legyen a mi erősségünk.

T Á R C A.

A fonóból. *)

Székelyföldön téli időtöltések közé tartozik a „fonóba“ járás. Az asszonyok sietnek a vacsora készíttéssel. Aztán a mint megvacsoráltak, veszik az orsót, guzsalyat, mennek a fonóba. Megy az egész háznépnek a nagyja. Csak az „apróságok“ s az idősebb férfiak maradnak otthon „házörzönnek.“ Sok községben a fiatalok, középkorúak és az idősebbek külön-külön fonókba járnak. Ilyen helyeken a fiatalság felügyelet nélkül lévén, nem a legépületesebb dolgok folynak. Másképp van ez Badó községben. Itt mindenben rend van. Meg van a dicséretes rend a fonóba is. Csak egy „fonó“ van az egész faluban. Fiatalok, idősek mind egy helyre járnak fonni. Szépen viselik magukat. Akárki bátran elmehet ebbe a fonóba. Nem kell arcának megpirulnia a helytelenségek miatt. Én is elmentem a minap este. Nem bántam meg. Hallottam szép nő-

*) Közöljük e tárcát, mert felszillanni látjuk abban a nép számára régóta keresett népies stílusnak egy-egy megkapó darabját. Egy-egy vonást, hangot abból a stílusból, amely nem a városi népieskedő írók mesterkelt tollából folyik s a melyet mi mindig faluról vártunk. Ez csak első kezdet, reméljük, hogy izmosodó folytatása is lesz. Szerk.

tákat, szavakat, felolvasásokat és egy öreg asszonytól a Szálás Tamás történetét

A mint „begyült a fonó“, letelepedtek asszonyok, leányok. Peregtek az orsók, nyújtották a szálát. Napi eseményekről vitték a beszéd fonalát. Csakhamar érkeztek a legények is füttyölve, dalolva vígan. Megeredt a nótázás is. Daczó Klára kezdte:

„Virágos kenderem elázott a tóba.
Ha megcsaltál, hozzám ne járj a fonóba.“

Azután eldalolták a Palkó Eszti nótáját is:

„A fonóba szól a nóta,
Kiállok a kis ajtóba,
Hallgatom.“

Majd a Bándi Jula és a többiek nótája következett. Mikor a nótázásból kifogytak, szavaltak és felolvastak a minister által ajánlékozott népkönyvtári könyvekből. Mikor az olvasásba belefáradtak, a kegyes Erzsók nénet kérték mind: „Beszéljen nekünk Erzsók néne valami szép történetet!“ Nem sokat kérette magát a jó Erzsók néne. Elbeszélte a Szálás Tamás történetét, úgy a mint én itt alább leírom.

Édes fiaim! Ha már olyan nagyon kértek, mondok egy históriát. De ez a historia nem mese. Megtörtént, igaz valóság.

Közületek bizonyosan többen hallották, hogy az én jó uram, Isten nyugtassa meg, messze földről hozott engem ide Badó községbe. Azt a helységet, hol nevedtem, Zekénynek hívják. Ott a férjhez jövetelem előtti esztendőben építették a gyönyörű szép, új templomot. A templom helye miatt összeszólkoztak az emberek. Nem tudtak megállapodni. Végre Isten közbeszólt. Isten ítélete döntött a templom helyére nézve. Isten ítélete építtette a templomot is. Mit gondoltok mi van irva a templomra?

Egyik egyet, más mást mondott.

— Nem találtátok el fiaim, folytatta Erzsók néne beszédét, — majd megmondom én a historia végén.

— Lakott Zekényben egy Szálás Tamás nevű ember. Iszások, gonosz és istentelen életet élt. A mikor csak tehetta, a korcsmába ült. Józannak őt ritkán lehetett látni. Másé-hoz se szégyelte hozzá nyulni. A templomot kerülte. Isten nevét *hiába* sokszor felvette. Káromkodott. Megcsalta embertársait. Rosszat tett, a hol tehetett mindenkinek. Még a jó Tiszteletes urat is sokszor megcsalta a kepe fizetéssel. Kiválogatta a buzából, zabból a legapróbb, legsilányabb kévét és ezzel fizetett. Biztatta a többieket is, hogy a tengeri csöveknek a hegyéről a legapróbb szemeket vigyék papbérbe. A tiszteletes urnak jó szeme

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király- tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

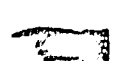
Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

 The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

Azért nagyon kevésse diplomatikus eljárásnak, sőt nagy taktikai hibának tartom, hogy nálunk különösen mezőgazdasági érdekeket képviselő testületek lépten-nyomon hangoztatják a közsvámterülethez való ragaszkodásukat. Elvégre azzal tisztában van Ausztria, hogy ebben az országban első sorban a mezőgazdasági érdekeknek kell érvényesülniök és hogy a törvényhozó testület túlnyomó nagy többsége a mezőgazdasággal többé-kevésbé szoros összeköttetésben áll. Ha már most lábra kap odaát az a tudat, hogy nálunk a gazdák nagy többsége ragaszkodik a vámterület közösségéhez és fél az önállóságtól, úgy biztosak lehetünk a felől, hogy ezt a legkiméletlenebb módon fogják ellenünk kihasználni.

Éppen a közsvámterület hiveinek nem áll érdekében, hogy ez a tudat Ausztriában elterjedjen, mert oly tulzott követelésekre ragadhatná őket, melynek teljesítésétől a közsvámterület leglelkesebb hive is visszariadna. Attól az Ausztriától, mely mindig megtestesülése volt az önzésnek, mely századokon át igyekezett minket elnyomni, tönkreteinni, ha politikailag már nem lehetett, legalább gazdaságilag, mindent várhatunk, csak jót nem.

Azért csak tartsa meg a „Wiener Allgemeine“ a mi érdekünkben irt önzetlen tanácsait magának, mert ő reájuk áll igazán, hogy „timeo Danaos et dona ferentes“.

Dr. Kürti Dezső.

Jobban félek a Danaidák ajándékától, mint fenyegetéstől. A „Wiener Allgemeine Zeitung“ pedig inkább fenyeget, mint tanácsol. Nincs is okunk valami nagyon megijedni tőle. Hiszen ha mindazt olyan szörnyen komolyan vennők mindjárt, a mit a vámközösség és a vámelkülönítés kérdésében innen is, túl is fecsegnek, akkor ki sem jöhetnénk az aggodalomból. Ez a kimeríthet-

len téma mint a szirén, úgy vonzza az embereket. Azt hiszem nincs közgazdasági politikusunk, a ki néhai való Szilágyi Dezsőként a külön vámterületről mondott meggyőző érveit nem tudná nem kevésbé meggyőzően lecáfolni és ugyanezt azután a közös vámterületet támogató érveivel is megtenni.

Nem tudjuk, a „Wiener Allgemeine Z“ valóban hivatalos körök szócsöve-e, vagy csak a saját szakállára tör-e ki nagyon is jól fölfogott érdekeinek fellegvárából; de még ha az is, az még mindig nem képviseli az osztrák közvélemény hangulatát. Mert gazdasági kérdésekben az osztrákoknak a kormánytól függetlenül van meg a saját véleményük, amint azt az osztrák kormány tőzsdejavaslatának szoennis módon való leszavazása is bizonyítja. Hát ha ez kormányvélemény, azzal szemben nyomós súlylyal esik latba a mi kormányunknak Szell Kálmán miniszterelnök által kifejezett ellenkező véleménye; ha pedig csak a magánvélemények hangja, akkor felelet arra Berks Hugó lovag osztrák képviselőnek a „Pester Lloyd“ egy korábbi számában megjelent cikke, melyben ezt írja: „Az osztrák iparra nézve már azért rendkívül becses a magyar piac, mert a közös vámterületen belül a forgalom minden megvámolás nélkül történik, az osztrák ipari termelés a magyar piac szükségletéhez mérten rendezkedett be — nem könnyű tehát az iparcikkeknek új piacokat keresni idegen kereskedelmi helyeken, a hol idegen államoknak erendő befolyásuk van.“ Természetesen a magyar mezőgazdaságnak is megfelelő érdeke az, hogy Ausztriában találjon terményeinek értékesítést.

A fenti cikkhez — nem is annyira érdemi részére — csak két megjegyzést akarunk fűzni. Az egyik arra vonatkozik, a mit a cikk az osztrák mezőgazdaságról mond, azt állítván, hogy az osztrák mezőgazdaság sokkal előbbrehaladott, belterjesebb, mint hogy a mi me-

zőgazdaságunk azt tönkretehetné. Hát bizony ha az igazat akarjuk konstatálni, kénytelenek vagyunk ennek az ellenkezőjét bebizonyítani. Magyarország szántóföldjének területe 1867-ben 15 millió 704 ezer k hold volt, az 1895-i összeírás szerint 23 millió 276 ezer. Az osztrák birodalom szántóföldje ugyanezer idő alatt 18 millió 160 ezer holdról csak 20 millió 500 ezer holdra emelkedett. Nálunk a szántóföld területének növekedése közel 50%, Ausztriában 10%. A búza hektáronként való átlagtermése Magyarországon:

1870-75-ben 8'45 hl.

1890-95-ben 14'84 „ Ausztriában volt:

1 870-75-ben 12'46 „

1 896-98-ban 14'10 „

A rozsok átlagtermése nálunk az összehasonlított két időszak alatt 9'21 hl-től 15'04-re, a zabnál 12'74-ről 23'99-re, a tengerinél 10'80-ról 20'02 hl-re emelkedett, míg a Lajtán túl az átlagtermés ezekben a terményekben csak néhány, vagy csak néhány tízed egységgel emelkedett. Sokkal nagyobb arányú nálunk a cukorrépatermelés emelkedése is, mint odaát, állatállományunk is jobban szaporodott, illetve a népesség szaporításához mért csökkenése nálunk sokkal kisebb, mint Ausztriában. Ha ezeket a számokat vesszük tekintetbe, aligha mondhatjuk azt, hogy az osztrák mezőgazdaság az erősebb, versenyre képesebb, belterjesebb. Inkább azt kell következtetnünk, hogy Ausztria mindinkább igénybe fogja venni terményeinket és termékeinket, mind jobb piacává lesz mezőgazdaságunknak.

A másik megjegyzés arra a passzusra vonatkozik, a melyben a cikk nagy taktikai hibának tartja azt, hogy nálunk különösen a mezőgazdasági érdekképviselők lépten-nyomon hangoztatják a közös vámterülethez való ragaszkodásukat. Hát ezt nem is képzelhetem el másképp. Azt el tudom képzelni, hogy egy mezőgazdasági érdekképviselő — mint azt a fejezővármegyei is tette — az

volt. Látta jól, hogy ki milyen bért ad. De azért nem igen szólott. Gondolta, hogy csak megtér valamikor Szálás Tamás uram is és becsületes ember lesz belőle. De bizony soha se tért meg. Hitvány, hit nélküli ember maradt halála órájáig s még tán azután is. Ismerte az egész vidék. Szerette eljárni az országos vásárookra. Ha volt dolga, ha nem volt dolga, elment a vásárookra. Egyszer egy szép nyári reggelen elment a szomszédos faluba a vásárra. Ott lábatlankodott a vásárosok között. Délfelé hirtelen sötét felhők tornyosultak. Zápor eső volt készülöben. Szálás Tamás uram haza felé készült. Igyekezett haza jutni az eső előtt. Gyors léptekkel sietett Zekény felé. Egy nagy csomagot cepelt magával. Az idő egyre fenyegetőbbé vált. Villámok sűrűn cikáztak. Hatalmas menydörgések reszkettették meg a levegőt. Szálás Tamás a rövidebb utat választotta. A falu közepén levő pusztá belső telken akart átmenni, hogy annál hamarabb lakásába érjen. A mikor a zekényi pusztá telekre ért, az őt nyomon követő két csendőr egyszerre kiáltotta utána: „álljon meg!“ Megállott. A csendőrök letartóztatták és azt mondták neki, hogy azokat a tárgyakat, a mik csomagjában vannak, a vásárban lopta. Védekezni kezdett, hogy igaz úton szerezte mind. Fenyegetőzve kérdezte: ki látta, hogy ő lopott volna? Be kell bizonyítani, tanuk kellene. Szemérmetlen átko-

zódásokkal fenyegette a csendőröket, hogy ha nem tudnak bizonyítani, feljeleníti őket, mint a kik ok nélkül zaklatják a becsületes polgárt. A csendőrök csititgatták. Mondták neki, hogy a kereskedők maguk látták a lopást és látták mások is; de ha emberi tanuk nem lennének is, látta a mindenütt jelen való Istent. Erre a hit nélküli Szálás Tamás átkokat szórva az égre, szidta a jó Istent, Csunya szavaira egyre hatalmasabb menydörgések válaszoltak. Feldúlt arcvonásait félelmetes villámok világosították meg. A csendőrszuronyokról visszaverődő villámfény irtózatossá tette egyre halványulóbb arcát. De ő nem törődött se menydörgéssel, se villámzással, se szuronynyal. Folytatta a maga mondkáját. Mintha ő lett volna a legeslegnagyobb e világon, dacosan mondta, kiáltotta a csendőröknek: ha látta a mikor loptam, jelentsék be Istent a járásbíróknak, mint tanut, idéztessék meg s ha megjelenik és megesküszik ellenem, akkor én is elfogom hinni, hogy loptam és nem vagyok becsületes ember; de addig nem! . . . Alig, hogy bevezette Szálás Tamás a mondatot, egy erős villámcsapás a földre sujtotta. kioltotta átkos életét, örökre elnémitva ajkain az istentelen beszédeket!

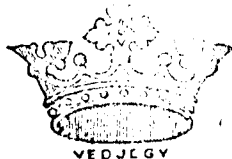
— Hamar megjelent — fiaim — a Szálás Tamás hívására a mindenütt jelenvaló Isten és tartott felette igazságban ítéletet.

— A csendőrök jelentésére a hullát még

az nap megvizsgálta a járási orvos ur, megállítva a halál okául a villámütést, a temetést harmadnapra engedélyezte. A jó Tiszteletes úr szép prédikációt mondott felette. Textusul vette Malakiás könyve III. rész 18. versét: »Akkor megtérvén, meglátjátok miécsoda különbség legyen az igaz és istentelen között, a között, a ki szolgál Istennek és a ki nem szolgál neki.«

A Tiszteletes úr temetés utánra egyházközségi közgyűlést hivatott. Egyetlen tárgya volt a gyűlésnek a templom-építés. Mivel Zekénybe torozás nincs, ez nem tartotta vissza az embereket a gyűlésből. A Tiszteletes úr a gyűlésben előterjesztette, hogy a zekényi templom régóta omladozva, összeromlással fenyegetvén, helyette egy új tágas templom építendő. Buzdította hivatott, hogy rettenjenek meg a templom kerülő Szálás Tamás szomorú példájától, buzduljanak fel istenes élet gyakorlására és ki-ki tehetsége szerint járuljon hozzá anyagilag is a templom felépítéséhez. Ellentmondó hang egy se volt. Elhatározták egyhangulag a templom építését és még ott a helyszínén önkénytelen hatalmas összegeket ajánlottak meg az építés költségeire. Azonban egyik egy, másik más helyre akarta építtetni a templomot. Végre is a Tiszteletes úr akaratára döntött. Azt mondta: a falu közepén van egy pusztá telek, a hol Szálás Tamást „Isten ítélete“ érte, ott lenne a legjobb helyen a

A Zalatnai kénkovand

ipar részvénytársaság

Brassói kénsav- és műtrágya-gyára ajánlja legjobb minőségű mindennemű műtrágyáit

a t. e. gazdaközönség figyelmébe. — 100 q.-án alóli megrendelést legcélszerűbb az „Erd. Gazd. Egylet“ raktárához intézni. —

Árajánlatokkal készséggel szolgál a KÖZPONTI IRODA BUDAPEST, IV. ker., Bécsi-utca 5. szm.

önálló vámterület mellett foglal állást, mert az a meggyőződése; de hogy egy érdekképviselet, mely a mezőgazdaság érdekében valónak tartja a közös vámterületet, ezt az álláspontját nyilvánosan meg ne jelölje, határozottan be ne vallja, ne hangoztassa, oppor-tunizmusból elhallgassa véleményét: az az igazságot véka alá rejtő eljárás lenne. A gazdasági érdekképviseleteknek talán legfontosabb missziója most a közvéleményt kialakulásában segíteni, a kormányt informálásával felsze-relni — és hogyan felelhetne meg ennek a missziójának, ha meggyőződését a taktikus hallgatásba burkolná? Néma gyereknek még az anyja se érti a szavát. Egyébiránt nem lépten-nyomán, sőt inkább nagyon is kevés mezőgazdasági érdekképviseletünk jelölte meg álláspontját a gazdasági kiegyezést illetőleg. Tudtommal az Országos Magyar Gazdasági Egylet, az E. G. E. a szolnok-dobokai és a soproni vármegyei gazdasági egyesületek voltak ezek. És álláspontjuk megjelölésénél egész határo-zottan nyilvánították mindig azt a föltétel-eket is, hogy csakis méltányos egyezség mellett kölcsönös érdekek teljes érvényesülésével tart-ják szükségesnek a vámközösség fönntartását.

Eber Ernő.

Összehasonlító kísérlet különös tekintettel az „Erdélyi“ fajta cukorrépára.

Még augusztus hóban szép körlevelet intézett hozzánk Cséser Lajos szaktanár ur, a melyben lelkes szavakkal adja tudomásunkra miszerint „a magyar-óvári növénytermelési kísérleti-állomás az erdélyrészi földművelésben ez évtől kezdve bővebben óhajt a gazdák révén növénytermelési kísérletet végeztetni“. Bizon mondhatom ez s az utána következő sorok nagyon is idejében jöttek az erdélyrészi föld-művelés segítségére; aggodalommal és féltő sejtellemmel várjuk a tényeket! Reméljük nem délibáb az a szép program, a mit nekünk Cséser megmutatott!

templom, nem csak azért, hogy a falu közepén van a hely; de azért is, hogy mindig eszébe jusson a hiveknek e helyről Szálás Tamás szomorú története, hogy rettegjenek Isten nevét hiába felvenni, rettegjenek a bűnös élettől és annál inkább igyekezzenek megtisztult szívvel járni Istennek házába, alázatos lélekkel könyörögvén: »Ne vigy minket kísér-tetbe.«

A tiszteletes úr óhajtásába — kevés el-lentmondás után — a gyűlés beleegyezett. Mikor a helyre nézve is meg volt a megállapodás, felállott helyéről Daczó Gáspár uram. Szólani kezdett egyszerű beszédben. Azt mondta, hogy egy kis baj van, mert az a telek az övé; de ő az egyháznak ajándékozta. Megéljenztek. A Tiszteletes úr megköszönte az ajándékokat. A történeteket jegyzőkönyvez-ték. Aztán építettek. Vetélkedtek a hivek egy-mással a jó munkában. Így került a zekényi templom arra a helyre, hol »Isten ítélete« érte Szálás Tamást.

— És most megmondom, hogy mi van írva arra a templomra. Nagy, aranyos betűkkel van oda felírva a Mózes Vik könyvének V-ik rész, 11-ik verse: »A te uradnak, Iste-nednek nevét hiába fel ne végyed; mert nem hagyja az Úr büntetés nélkül azt, ha valaki az ő nevét hiába felveszi.« Ez alá pedig oda van írva a Lukács evangéliuma: XI részének 1. verse: »Uram taníts minket imádkozni!«

— Isten nevét hiába ti se vegyétek fel soha fiaim, mert Isten a mint Szálás Tamást megbüntette, titeket is megbüntetne. Legyetek Istenfélők s folytonosan kérjétek Istent, hogy tanítson titeket imádkozni. Ne felejtsetek el ezt a történetet és ne felejtsetek el azt a két mondatot, a mi a bibliából a zekényi tem-plomra van írva.

És ezzel bevégezte Erzsók néne a his-toriát.

Gegesi Kiss Ferenc.

Hogy mennyire kell, mennyire muszáj kísérletezni: élő példák bizonyítják. Miért mondanám . . . hiszen mindenki tudja s többé-kevésbé felületesebb, vagy mélyebb kísérletet mindnyájan tettünk; az öreg gazda tapasztalata mi lenne más, mint az évek, évtizedek . . . egy egész élet kísérleti tapasztalatainak összesége! . . . Tehát mi is tapasztalni akarunk s elvárjuk Cséser urtól, ha már felbízott — a siető tavaszi munkák beállta előtt közölje velünk terveit, hogy azt munka rendünkbe mi is beilleszthessük.

Nehogy rossz néven vegye Cséser ur e néhány szót, mert én sérteni nem akartam, ezt csak úgy hoztam elé, mint a melyre alkalmat adott egy a múlt 1900. évben meg-ejtett alábbi kísérleteim közlése. Tekintettel, hogy a kísérleti növény, melyről szólok, ma már egyike a gazdák kedvesebb növényének: talán lesz, a kit e lap olvasói közül érdekelni is fog.

Cukorrépáról szól e kísérlet, a melynek célja volt a cukorgyár részéről kiküldött 7 fajta répával összehasonlító termelést esz-közölni. Tekintettel, hogy e magvak csak a répavetési szezon vége felé érkezett, így oda és akkora területre kellett szorítani, a mekkora és a milyen terület még rendelkezésre állott.

Igy került a kísérlet egy nyugati fekvésű 45—50 foku emelkedéssel bíró fekete agyag hegy oldalra, a melyen előzőleg erős istálló trágya után buza volt vetve.

Őszi ugar után tavaszi szántást kapott a talaj, melyet elboronálva rá 250 kiló super-phosfátot adtunk, majd hengerezést és végül 11-9 hüvelyk sortávolságra Friedlander-féle 5 soros géppel a vetést befejeztük elvetvén faj-tánként 460 □-öl területen 3-4 kilót. Vetés után a szokásos hengerezés eszközésével a vetési munkálatok véget értek.

Kapálás, egyeztetés második kapálás — tekintettel az abnormis esős időjárásra kissé megkésve lettek végezve, úgy, hogy harma-dik kapálás el is maradt, mert részint a fel-halmozódott, munkák miatt lehetetlen volt, részint — ekkor már a kánikulai melegek be-állván — a jó levélzárlatban levő répát fej-lődésének ebből a kedvező helyzetéből nem akartam kimozdítani. Elgyomosodva nem lévén: ezért sem tartottam a 3-ik kapálás for-cirozását. Répa szépen fejlődött, de a vetés késői lévén: a beérésének ideje is késett, így a kiszedés október 16-án lett eszközözve, a minek eredményeképpen van szerencsém az alábbi táblázatos kimutatást közleni:

Megnevezés	mm.	termett	□-ölon	cat holdon	1 cat holdon	100 drb répa átlag súlya 1 kat. holdon	100 drb répa átlag súlya 1 kat. holdon	Ebből tiszta bémért súly	fej és levélhuladék	%-ban
VIII. Wohanka	41-77	41-77	145-28	15-90	23-10	57-74	41-00	16-70	28-94	
VI. Schlitte	41-57	41-57	144-59	15-50	22-41	48-40	37-00	11-40	23-55	
V. Erdélyi	42-67	42-67	148-41	17-90	26-57	51-50	38-10	13-40	26-02	
IV. Licht	44-87	44-87	156-06	16-80	26-21	54-30	38-40	15-90	29-29	
III. Ramdor	44-09	44-09	153-35	15-30	23-46	55-50	39-50	16-00	28-83	
II. Orosz	32-37	32-37	112-59	15-20	17-11	40-60	30-60	10-00	24-63	
I. Hollandi	24-47	24-47	85-10	16-9	14-38	38-35	25-25	13-10	34-16	

E táblázatból tisztán kivehető, miszerint a 7 féle répa fajtából répahozamra sulyban legjobb volt a IV. Licht, tekintettel miszerint katasztrális holdanként 156 mázsa 06 kilót adott s leggyengébb a I. Hollandi, mivel ennek hozama alig 85 mázsa 10 kiló. De viszont látható, hogy a cukor tartalom %-ja a különbözö fajtáknál minö ingadozásoknak volt ki-téve s feltűnik itt azonnal egy reánk nézve kedves név V. „Erdélyi“, a mely 17-90%-al szerepel s így a katasztrális holdankénti cu-kor hozama is a legnagyobb 26 mázsa 57 kiló. És kitűnik továbbá, hogy a gazdára, ter-melőre fontos bemérhető és hulladékrész-mélyiknél kedvezőbb, mert jövő kalkulusa-inkba azt tesszük majd bele. Így látható, hogy az eldobandó és bemérhető részek ará-nya legjobb a VI. Schlitténél és leggyengébb Lichtnél. Látható mindezekből, hogy egy és ugyanazon fajtában a jó tulajdonok összesége nem összpontosul, hanem megoszlik. Egyikben egy, másban más lép előtérbe. Hogy mégis e tulajdonok nagyobb foka melyik mellett emel inkább pártolólag szót: legyen szabad azt e kis táblázatos összeállítás által a tisztelt olvasó gazdátárs figyelmébe ajánlani. Értékeljük a jó tulajdonokat számok szerint, a mint a má-síknál elsőbb jobb s az így talált legnagyobb számmal bíró fajtára, mint legnagyobb értéket magában foglalóra hívom fel a termelők figyelmét.

Fajta	Termésért kilóban cat. holdanként	Cukor tartalom percenteken	Cukor hozamért cat holdanként	100 drb. répa átlag súlyáért	Bemért répa súlyért	Levél és hulladék részekért	Hulladék percen-tekért	Érték számok összege
I. Hollandi	1	6	1	1	1	5	1	16
II. Orosz	2	1	2	2	2	7	6	22
III. Ramdor	6	2	5	6	6	2	4	31
IV. Licht	7	5	6	5	5	3	2	33
V. Erdélyi	5	7	7	4	4	4	5	36
VI. Schlitte	3	3	3	3	3	6	7	28
VII. Wohanka Z. R.	4	4	4	7	7	1	3	30

Ez érték számok összegeléséből meg-figyelésre méltó eredményképpen emelkedik ki az „Erdélyi“ elnevezés alatt szerepeltetett fajta az ő legnagyobb 36 értékével. Honnan kerül ez a fajta? — Itt született? Talán itt acimátizálódott? Az eredmény sejteti, hogy igen is itt született és itt aklimatizálódnia kellett, hogy ezt sikerrel elérje Felhívom tehát répatermelőink figyelmét s különösen pedig éppen a növénytermelési kísérletek hivatott állomását, hogy e fajta megfigyelése és róla az adatok összegyűjtésével érdeme szerint foglalkozzék.

Legyen szabad itt csak röviden néhány szóval az általam fejlődésében és termésében megismert „Erdélyi“ fajtát leírnom. A répa rövid, zömök, melynek széles fejét rövid nyelvű vagy csak alig felálló levélzet igen jól borítja. A fej majdnem lapos, mert a szélek nagyon gyenge domborodással egyesülnek.

Szine kissé rozsdás-barna, hosszúságában szelid csavarodással aláfutó csekély. — hajszálygökerektől jól benőtt — barázda lát-ható. Elágazásra hajlandó Nálunk igen jól fejlődött és jól beért.

E Répa fajta magját a termelési ukáz-zal együtt a marosvásárhelyi cukorgyár igaz-gatója Timár János urtól kaptam s úgy va-gyok értesülve, hogy e körül neki apai jussai vannak. Ha módomban lett volna — felhiva az elért siker által — ez irányban a kísérletet folytattam volna az „Erdélyi“-vel, de a cukorrépa területek zonájából elszármazván, többet nem volt alkalmam vele foglalkozni.

Talán Timár ur nem szűnt meg s ma is gondjaiban részesíti s reményt nyújt nekünk, hogy az erdélyrészi cukortermelők ér-dekében az „Erdélyi Gazda“ hasábjain majd szíves felvilágosítást nyújt róla, a mit nagyon kérünk és nagyon várunk.

Szabó T Károly.

A trágyakezelésről.

I. Általában.

Az istállótrágya annál értékesebb, minél több növényi tápanyagot tartalmaz a növényi tápanyagot tartalmaz a növények által könnyen felvehető alakban s állománya minél inkább olyan, hogy a talajjal könnyen elkeverhető, elosztható legyen. A tapasztalat egyfelől, másfelől pedig a vegyi vizsgálatok azt mutatják, hogy a trágya akkor a legértékesebb, céljainknak legmegfelelőbb, ha az fél-érett állapotban alkalmaztatik, a midőn a korhadás egy olyan fokán áll, hogy egy összeálló tömeget képez ugyan, de az alomrészek még felismerhetők. Azon eljárást, melylyel a trágyát ilyen állapotba hozzuk, trágya kezelésnek nevezzük.

A trágya értékét, a trágyázás hasznát már a legregibb korban ismerték s adataink vannak arról, hogy nálunk már a honalapítás első századaiban alkalmazták őseink a lakóhelyükhöz közelebb fekvő jobban kihasznált földjeiken. Valamelyes trágyakezelésről azonban szó sem volt. Egyszerű halmokba hányták s akkor, a mikor éppen ráértek, kibordták s termőföldjeiken elszórták. Csak a legújabb korban, midőn a talajkimerülés jeleinek fenyegetően előtérbe nyomultak, kezdtek mezőgazdáink a trágyára nagyobb gondot fordítani, míg végre a tudomány s főleg a vegytan fejlődésével, előhaladásával a trágyakezelés alapjai lerakattak, a mely alapokon a mai okszerű trágyakezelés tantételei megállapítottak. Ezek szerint a trágyakezelés lényege a következőkben összefoglalható.

Az istálló-trágyát alkotó szilárd és hig állati ürülékben és a használt alományokban a növényi tápanyagok nincsenek olyan állapotban, hogy azokat a növények felvehessék, táplálkozásuknál felhasználhassák. E célból szükséges a trágyaanyagot bizonyos vegyi procedurának alávetni, mely alkalmas arra, hogy a nyers anyagot felbontsa, átdolgozza s annak egyes részeit a növények táplálkozásához alkalmas alakba átformálja. Ezen vegyi folyamat nem egyéb, mint a korhadás, rothadás, melyet a trágyába bevezetve s bizonyos fokig kifejlődni engedve, ezáltal a kívánt átalakulást elérhetjük.

A trágya értéke lényegesen függ a korhadástól s főleg annak gyors és bizonyos fokig tökéletes kifejlődésétől. Ez okból szükséges, hogy a korhadás lényegével minden gazda tisztában legyen. Annak alapfeltételei, sőt előidéző tényezői a levegő, nedvesség és meleg, a melyek nélkül korhadás be nem állhat s a melyek közül egyiknek vagy másiknak nem kellő mértékbeni jelenléte gátolja annak kifejlődését, sőt a trágyának káros irányban elváltozását idézi elő s ezzel értékét jelentősen alászállítani képes.

A szükséges levegőmennyiség a légkörből szabadon rendelkezésre áll s beavatkozásunk csak az esetben válik szükségessé, ha a szabad hozzájárulást gátló körülmények lépnek föl, vagy egyáltalán, ha a hozzáfolyást szabályozni kell. Így pl. ha a trágya esővízzel felhígult trágyalében elmerül, a víz eltávolítására kell törekednünk.

A nedvesség bizonyos fokát már a szilárd és hig ürülék víztartalmának az alomanyag általi felszívása biztosítja. Minthogy azonban éppen a levegő és nedvesség jelenléte folytán megindult korhadási folyamat közben bizonyos fokig fejlődik, mely a nedvességet párologtatás útján jelentősen csökkenti, szükséges annak utánpótlásáról gondoskodni. Már a levegő és víz együttműködése bizonyos elégségi folyamatot idéz elő, a melegség önként keletkezik s így a másik két tényező kellő mértékbeni jelenlétének szabályozása által annak csak megkötéséről kell gondoskodnunk. Amint az elmondottakból látható, a három korhadási tényező egymással szoros kapcsolatban van s együttműködésükben egymásnak nélkülözhetetlen feltételei.

Igen fontos szerepet játszik a trágya

korhadásánál azon körülmény, hogy bizonyos részei már a felbomlás kezdeténél azonnal gázalakot öltenek s mint ilyenek elillanni, a légkörben szétterjedni igyekeznek. Eltávolítani törekednek, a nedvesség egy bizonyos része vizgóz alakban, az elégségi folyamat közben fejlődött szénsav s ezzel kapcsolatban a bomlás terméke, egy nitrogén vegyület, az ammoniak.

Ezek közül minket, mint a növényi tápanyagok egyik előkelőbbike, az utóbbi érdekelt leginkább. Ez adja azon növényi tápanyagot, mely az istállótrágyában jelentékeny mennyiségben fejlődik, melynek jelenlététől függ trágyánk értéke s a melyet mesterséges trágyaszerekkel csak nagy költséggel pótolhatunk. Éppen ezért annak megkötése, megtartása a gazda elsőrangú feladatát kell, hogy képezze.

A trágyakezelésről ezeket általánosságban elmondva, mielőtt tovább mennék, nem mulaszthatom el egy általam végzett kis kísérletről megemlékezni, a mely kézzelfoghatóan kimutatja az okszerűen és a helytelenül kezelt trágya közötti különbséget.

Néhány év előtt azon helyzetbe jutottam, hogy egy nagyobb mennyiségű, de rosszul — jobban mondva sehogysem — kezelt istállótrágyát olcsón megszerezhettem. Kihordás alkalmával az idegen trágyát egy és ugyanazon táblára ugyan, de a saját — és mondhatom jól kezelt — trágyától elkülönítve terítettem el.

A kétféle trágya hatását megfigyelve, már az előnövénynél, a zabos bükköny termelésében is észleltem különbséget. Az azután következő őszi buzából már, a kétféle trágyában részesült elkülönített két területen 1—1 cat. holdat kimérve külön arattam s a két hold termését külön csépelettem. Az eredmény az volt, hogy a saját trágya után termelt 648 kiló szem, 37 kereszt szalma, míg az idegen trágya csak 537 ko. szemet, 30 kereszt szalmát adott.

Várady Géza.

Japán közgazdasága.

E szigetország roppant mérvű fellendüléséről hallunk eleget beszélni. A messze kelet egyik leghatalmasabb államává nőtte ki magát Japán, mely úgy civilizációjával, mint gazdasági fellendülésével kimagaslik az exotikus országok közül. Az exotikus jelzőt különben Japán léveti magáról s a kultur állam epitheton ornanst a maga egészében megköveteli magának. Tanui lehettünk a közelmúltban, hogy kínai kérdésben mily határozott állást foglalt el Japán, melyet csak nagy mérvű fejlődése, erős szervezete, tett lehetővé. Pedig nem szabad elfeledni, hogy Japán megerősödése csak három évtizedes multra tekinthet vissza. Azelőtt civilizálatlan volt a szó szoros értelmében, s viszonyai szinte chaotikus rendtelenségben állnak előttünk még a hatvanas évek elején is. A műveltség, a civilizáció utáni vágy egy csapásra megteremtette a kulturállamot, lerázta magáról a gyermekruhákat, s előttünk áll a roppant messze éjben a fiatal állam, a régi Japán mint egy modern állam, rendszeresen kialakult kormány formával.

Japán viszonyait minden tekintetben érdemes tanulmányozni. Megtanulhatjuk történetéből, hogy mit képes a kultura teremteni egy arasznyi idő alatt.

Bennünket közgazdasága érdekel első sorban.

A szorosan vett mezőgazdasági részt már a Magyar Gazdák Szemléjében ismertettük; mielőtt a közgazdaság többi tereire átmennénk, rá kívánunk erre újból mutatni a Tokioban megjelenő japán évkönyv nyomán (1900.), mely a reánk nézve olvashatlan hieroglyphék mellett francia nyelven is ad felvilágosító újmutatást.

A gabonaárak átlagos hozama — több évi átlagot is érve — hektáronként 18 hektoliter. Magasabb, mint a miénk, mert bizony az akárhányszor lejjebb süllyed. Így például

1899-ben nálunk a búza 15 hektolitert adott, a rozs 147-et. Japán átlaga tehát nem alacsony, ha ugyan például Belgium 268—287 átlagait, mely között a búza és rozs termés 1899. és 1900-ban mozgott nem is éri el. Adjuk alább Japán adatait 1893—1898. között, megjegyezve, hogy egy négyzet Japán cho körülbelül 99 ár, a tan 99 ár, a kokukerekszámban 180 liternek vehető fel. Főterményeik termése és átlaga a következők:

Év	Terület négyzet choban				Termés kokuba			
	rizs	árpa	rozs	búza	rizs	árpa	rozs	búza
1893.	2769479	653443	654111	436456	37199663	7196569	6146126	3291146
1894.	2731045	647982	661559	441471	41865896	8328408	7314304	3967253
1895.	2779227	653204	671794	446624	39920882	8536770	7015709	3973644
1896.	2786989	650504	672507	441680	36199771	7849283	5923247	3552789
1897.	2788843	639884	651448	438239	33039293	8028598	6165792	3811000
1898.	2817624	659696	681364	465607	47387666	8913560	7366605	4181888

Ezzel szemben az átlagok kitettek:

Év	Átlag tonnánként koku			
	rizs	árpa	rozs	búza
1993.	1.34	1.10	0.94	0.76
1894.	1.53	1.32	1.11	0.90
1895.	1.44	1.31	1.04	0.89
1896.	1.30	1.21	0.88	0.88
1897.	1.18	1.25	0.95	0.83
1898.	1.68	1.35	1.08	0.90

Megjegyezzük, hogy 1897-ről Okinawa kerület adatai hiányzanak.

A rizstermelésnek kedvez a legjobban az időjárás. Csapadék mérő állomásuk, mint maximumot 2988.3 mmt mutat (Goshūn). Csak két állomás mutat 1000-nél kisebb adatot, a többi mind 1000 illetve 2000 fölötti csapadékkal számol be.

Theaproductívjuk kwanokban (= 3.75 klg.) a következők:

Év	Kwan		Év	Kwan	
	1893.	1894.		1896.	1897.
1893.	7640368		1896.	8500745	
1894.	7883232		1897.	8470182	
1895.	8698781		1898.	8443726	

Más terményt, borsón kívül csak csekély mennyiségben termelnek. Eperfaik száma rengeteg: 1897-ben 298596 cho volt vele beültetve Selyemgubó termelése következők:

Év	Koku		Év	Koku	
	1893.	1894.		1896.	1897.
1893.	1686894		1896.	1836672	
1894.	1800596		1897.	2124238	
1895.	2258173		1898.	2027342	

Gyapottermelésük 44—50000 cho négyzetten folytatódik, a mely két millió kwan körüli termést ad. Állatlátszámuk a következők (1894-han a vadászati célokra szolgáló lovakon kívül):

Év	Szarvasmarha		Év	Ló	
	Ezer lakóra	Ezer lakóra		Ezer lakóra	Ezer lakóra
1892.	1094799	26.64	1892.	1554652	37.84
1893.	1105201	26.70	1893.	1561373	37.72
1894.	1091369	26.10	1894.	1477021	35.38
1895.	1136278	27.16	1895.	1530603	36.59
1896.	1149761	26.92	1896.	1578117	36.95
1897.	1406984	32.55	1897.	1592871	36.85

E számok azt mutatják, hogy Japán mezőgazdasága nem nagy méretű; de ha tekintetbe vesszük, hogy a leguagyobb kultúrát igénylő rizs és téa termelés van ott elterjedve, úgy az eredményeket nagyobbak kell mondanunk. Bizonyos azonban, hogy nem a mi viszonyaink szemüvegén kell Japánt nézni. Japán mezőgazdasága a szó szoros értelmében intenzív. Tekintve, hogy a fejlesztés eszközei végkimerítve nincsenek, a jövőben nagyon erőteljes haladásnak lehetünk még szemtanúi, mert most már a fejlesztés eszközén a maguk egészében rendelkezésre állnak Japánban, s a tudomány minden eszközével hazájuk erejét minden téren kihasználni. Japán külkereskedelme az utóbbi években a következő arányokat tünteti föl:

Év	Összforgalom millió korona		Év	Összforgalom millió korona	
	1894.	1895.		1897.	1898.
1894.	585.9		1897.	956.1	
1895.	679.4		1898.	1108.1	
1896.	767.2				

Az utóbbi évek tehát roppant arányú fellendüléssel jártak. Öt év alatt az adatok majdnem megduplázódtak. Az ipari, mezőgazdasági és kereskedelmi részvénytársulatok alakulása a következők:

Ipari részvénytársulat	1897.		1896.		1895.	
	Társulatok száma	Befektetett tőke millió koronákban	Társulatok száma	Befektetett tőke	Társulatok száma	Befektetett tőke
Selyemfonó	274	83	259	103	185	59
Gyapofonó	85	85.2	76	76.2	64	50.2
Szővő	187	22.9	103	11.1	60	9.2
Bányaipari	35	12.7	34	22.8	33	29.5
Szemes italgyártó	125	10.0	62	5.5	36	3.4
Cukorgyár	5	4.2	9	3.9	7	1.6
Sóleparoló	9	0.6	10	0.7	15	0.8
Vegyészeti ipari	33	6.6	25	5.5	20	3.8
Petroleum ipar	70	5.7	88	4.6	67	2.4
Olajgyár	28	10.6	17	25.2	10	2.6
Cementgyár	16	6.8	24	3.5	11	3.3
Villamoslámpagyár	42	14.0	37	12.2	26	8.1
Papirgyár	31	11.7	28	7.6	24	6.7
Könyvnyomda	72	2.1	63	1.9	46	1.7
Egyéb	869	62.3	541	46.8	340	21.0
Összesen	1881	263.7	1376	237.8	944	150.2

Mezőgazdasági részvénytársulatok						
Selyemhernyó tenyésztő	48	1.1	31	0.5	29	0.3
Állattenyésztő	21	0.3	20	0.5	76	0.6
Egyéb	79	4.2	66	3.5	71	2.9
Összesen	148	5.6	117	4.5	176	3.8

Kereskedelmi részvénytársulatok						
Szövetárúipari	89	8.2	51	3.9	30	3.1
Nyersgyapártárú.	33	6.9	28	3.8	5	0.8
Áruház	110	10.1	42	4.3	52	3.3
Külkereskedelemmel foglalkozó	24	5.1	17	5.7	13	3.8
Biztosító társulat	103	25.8	120	19.6	102	11.4
Bank és pénzt.	1583	509.1	1277	386.9	222	12.7
Egyéb	1688	85.5	1243	86.6	727	29.5
Összesen	3630	650.7	2778	510.8	1151	64.6

Láthatjuk, hogy nemcsak a mezőgazdasági részvénytársulatok cím alatt, de az ipari alatt is van nem egy olyan, mely a gazdát nagyon közéről érdekli. Így a cukorgyár, selyemfonó stb. társaságok. A belterjesség nagy fokáról tanuskodnak ez adatok, melyeket szemlélve, itt a művelt nyugat körül véljük magunkat találni.

Magas fejlettségük, nagy ipari tevékenységüknek megfelelőleg pénzintézetek maximális jövedelmezőséget hoznak, amint azt az alábbi adatok mutatják:

Társulat	Tisztajövedelem %
Nippon Ginkó	16.61
Jokohama Shokin Ginkó	26.32
Nippon Gwangio Ginkó	5.8
Nogo Ginkó	2.10
Nemzeti bank	32.43
Magán bankok	14.78
Takarékszövetkezetek	16.86
Összesen 1898-ban	15.44
" 1897-ben	21.71
" 1896-ban	27.93
" 1895-ben	20.58
" 1894-ben	17.22

A jövedelmezőség óriási: úgy látszik azért is állt be visszaesés az újabb időben. Különösen az ipar és kereskedelem az, mely már most is nagy arányokat tüntet fel. Külkereskedelmének fejlesztése szinte rohamosan halad előre. 1893-ban csak 680 gőzhajója volt 110205 tonnataralommal, míg 1898-ban 1130-at találunk 477430 tonna tartalommal. Vitorlás hajójuk ugyanezekkor 749 volt 44967 tonnataralommal, illetve 1914 hajó 170894 tonnataralommal. Kereskedelmi flottája tehát irigylésreméltó módon erősödött az utóbbi években. Egyébiránt vasúthálózatára is ez mondható, amint azt az alábbi összeállítás mutatja:

Egység	Vasutak hossza		
	1899.	1896.	1894.
Vonalhossz km.	5601	3658	3098
Vágányhossz "	7099	4496	3600
Állomászám drb.	913	525	394
Személyszállító kocsi "	3720	1943	1385
Teher "	13681	7391	5378
Mozdonyok "	957	522	351
Utak száma "	98582117	48271869	32401772
Száll. árú sulya mm.	101788386	5378544	34092835
Vonat kilométer km.	36970737	20278188	15936019
Építés alatt levő vonal "	3845	—	—

Roppant fellendülésről tanuskodnak e számok, a mely különben csak oly országban lehetséges, a mely hátramaradását rohamléptekkel akarja behozni, s a melynek erre meg is van az ereje. Kétségtelen, hogy Japán rövid idő alatt a vén Európa félelmetes versenytársa lesz a közgazdasági téren általában.

Körülötte fognak előtörni a fiatal nagyságok, melyek létkérdését támadják meg, ha nem igyekeznek azokat felülhaladni. Japán bámulatra méltó produkált az 1868-iki reorganizációja óta. Ekkor dőlt meg a feudális monarchia, taszította le helyéről az újabb kor vihara, s lépett helyébe a belső átalakulás, a reformok kora. Japán története 1868-tól kezdve megmutatja, hogyan képes egy állam a ledöntött szűk keretekben felül emelkedve, mértéktelenséggel behozni azt, mit a múltban megtenni nem tudott.

Ezért is tanuságos reánk Japán közgazdasága, nemcsak azért, mert a jövő egy félelmetes versenytársával megismertet.

Milhofer Sándor.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Az új tagosítási törvényhez.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter az új tagosítási törvény előmunkálatai ügyében a törvényhatóságokhoz és gazdasági egyesületekhez körrendeletet intézett, melyben felszólítja azokat az ügyben való véleményadásra, és pedig az alábbi kérdőpontok megválaszolása alapján:

1. Minthogy a fennálló rendelkezések értelmében a tagosítás csak egy község területére és pedig rendszerint a község egész határára terjed ki, (csak kivételes esetekben és főleg az országnak erdélyi és némely szomszédos részeiben lehet a községi határok egy részét tagosítani) megengedtesse-e a tagosítás a község határát meghaladó területre vagy a községi határnak csak egy részére is?

2. Ha a tagosításnak egy község határát meghaladó területre is helyt adunk, mik legyenek az ilyen tagosítás megengedésének előfeltételei? A tagosítandó határ által körülzárt idegen községi területek (enclavék), s a tagosítandó határba benyúló idegen határbeli beszőgellések a tagosításba okvetlenül bevonassanak-e és az új községi határok a tagosítás eredményéhez képest kikerekítettessenek-e?

3. A községi határ egy részére szorított tagosítás megengedésének főleg az illető terület határvonalainak biztos és szabatos kijelölése szempontjából, de egyébként is mik legyenek az előfeltételei?

4. Mely területeket lehet a tagosításból kivonni vagy kizárni? Mily feltételek mellett kivonhatja a tulajdonos a kizárt területek bevonását a tagosításba? Mely területek bevonásához szükséges a tulajdonosok beleegyezése?

5. Az érdekelt tulajdonosokon kívül a községi, vagy más hatóság, avagy valamely mezőgazdasági szakközeg is legyen-e jogosult a tagosítás iránt indítványt tenni? Szükséges-e, hogy ezen indítványhoz oly előmunkálattal is csatoltassék, melyből a tervezett birtokrendezés gazdasági szükségé megítélhető?

6. A terület tulajdonosai mekkora hányadának kérelmére legyen helye a tagosításnak? és helyes-e ezt a hányadot a földrésztletek termértéke vagy kataszteri tiszta jövedelme vagy a tulajdonosok száma szerint avagy e számítások alapok egybevetése útján meghatározni? Indokolt-e, hogy a szavazástól tartózkodó tulajdonosok úgy tekintessenek, mintha a tagosítás megindítására szavaztak volna?

7. Vajjon az érdekelt tulajdonosok előírt hányadának szavazatán felül szükséges legyen-e még a tagosítás elrendeléséhez az is, hogy azt valamely mezőgazdasági szakközeg a tagosításból várható általános haszonnak s a tagosítási költségnek egybevetése alapján adott véleményében ajánlja, vagy e részben legalább meghallgattassék?

8. Helye legyen-e valamely gazdasági terület általános rendezésének akkor is, ha az csupán a dűlő-utak hálózatának javítására, vagy a földrésztletek gazdaságilag hátrányos alakjának megfelelő kiigazítására irányul, s a terület új felosztása a földrésztletek számának csökkentésével nem jár?

9. Célszerű-e törvényben biztosítani, hogy ott, ahol közös legelő nincs, a tagosítás alkalmával az állattenyésztés érdekeinek megfelelő közös legelő hasítottassék ki?

10. Kötelező-e teendő-e a tagosítás alkalmával tűzbiztonsági szempontból a szerűskertekről való gondoskodás és miként?

11. A tagosítási tömegbe bevont ingatlanokat csak ingatlanul vagy pedig pénzzel is ki lehessen-e egyenliten és utóbbi esetben ki tartozik a pénzt fizetni?

12. A tagosítás végrehajtása és az új illetőségek átadása mely évszakban történjék? Miképp alakuljanak a jogviszonyok a már teljesített mezőgazdasági munka és egyéb beruházások tekintetében az illetőség eddigi és új tulajdonosa között?

13. Miféle befolyás engedtesse a tulajdonosoknak a művellet egyes részeire és miként jöjjenek létre határozataik? Célszerű-e a tulajdonosok köréből választmányt szervezni a tagosítási ügyek vezetésére és indokolt-e, hogy ezen választmány elnökét gazdasági szakértők sorából a hatóság rendelje ki?

14. A hatósági eljárás a bíróságnál maradjon-e, vagy más is milyen hatóságokra és közegekre bizassék?

15. A már tagosított területen mely körülmények beálltával és mely időköz után lehessen újból kényszer útján tagosítani?

16. Mily egyéb szempontok és óhajok figyelembevételére kell az új tagosítási törvény szerkesztésénél kiterjeszkedni?

Az Erdélyi Gazdasági Egylet múlt évi december hó 28-iki választmányi ülésében egy bizottságot küldött ki a tagosítási törvényhez szükséges munkákat kidolgozására és a februári választmányi ülés elé való terjesztésére. Fölvivjük ez úton olvasóközönségünk egész figyelmét erre a kérdésre és kérjük, hogy a főntebbi kérdőpontokat legjobb tudomásuk szerint a lehető legtöbb válaszolják meg és a választ lapunkhoz, vagy az E. G. E. titkári hivatalához küldjék be. Hazarészünkre kiváló fontossággal bír ez a kérdés, reméljük tehát gazdaközönségünk minden tagja, a kinek csak tapasztalatai vannak ezen a téren, hozzá fog járulni a kérdés helyes, mindnyájunk érdekében való megoldásához. Hozzánk fordulónak készséggel küldjük meg a földmivelésügyi miniszter által megküldött kérdőpontokat, törvényhatósági és egyesületi fölterjesztéseket.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden száma legkésőbb csütörtökön délután a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Negyedmillió az országnak.

Konkoly-Thege Miklós, országgyűlési képviselő Darányi Ignác földmivelésügyi miniszterhez intézett beadványában arról az elhatározásáról értesíti, hogy a budapest-bécsi vonal mentén fekvő *ógyallai 1560 katasztrális holdnyi ősi birtokát átadja a kincstárnak azzal, hogy az ingatlan használatának, kezelésének és értékesítésének módját szociális és birtokpolitikai céljának megfelelően a kormány határozza meg.* Az alapító e részben csak azt kéri, hogy a följajánlott területnek *»Konkoly-Thege Miklós-telep«* legyen a neve. Több mint negyedmillió korona értékű az az ajándék, ami a nemes adományozás révén az országnak és a mezőgazdaságnak jut. Azt mondjuk mindig, hogy az anyagiasság, az önösség korát éljük most, az ilyen okos és szép alapítványok azonban az önzetlenség aranyfonalával diszitik föl a sötét kort.

Előkészületek a székely kongresszusra.

Értesülésünk szerint a székely kongresszust előkészítő bizottság tegnap ülést tartott, *Bedő Albert* elnökele alatt. Huszonnyolcan voltak jelen az ülésen. Egyhangulag elhatározták, hogy a székely kongresszust közösen a következő egyesületek fogják összehozni: az Országos Magyar Gazdasági Egylet, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egylet, Erdélyi Kárpát Egylet, az Erdélyi Gazdasági Egylet, a Székely Egylet, a Székely Társaság és a Székely kamara. A nevezett egyesületek e tárgyban végzett előtanulmányait is fel fogják dolgozni. Indítványokat az E. M. K. E., E. K. E. és E. G. E. képviselői tettek. Érdemlegesebb beszédeket mondtak *Feilitzsch Arthur* br., *Györffy Gyula*, *Ugron János*, *Daniel Gábor*, *Bedőházy János* és *Sebess Dénes* dr. Este a „Fehérlő“ szalóban vacsora fejezte be a lelkes hangulatban feloszlott gyűlést.

Morbus hungaricus. A vizsály, testvérgyűlölség, féltékenység, visszavonás. Ez az igazi magyar betegség, mely vörös fonál hazánk történelmében, mely megölője nagy akcióinknak, megbénítója a munkára fölemelt karnak, a munkára képes agynak. Ez a visszavonás dül megint

egyszer a *székely kérdés* körül is. A »*Házunk*« egyik legutóbbi számában kicsinyléssel, gunyolódással, féltékenyen és épesen kifogásolja azt, hogy az Erdélyi Kárpát Egyesület vette kezébe a székelyek segítségére hivatott kongresszus rendezését és nem akarja a vezetés jogát átadni a szerinte arra leghivatottabb O. M. G. E.-nek. És ebben a „cégekérdés“-ben, melyben tisztán csak arról értekezik a „H—k.“, hogy a kongresszus rendezőjének címe „E. K. E. és Tsai“ vagy pedig „O. M. G. E. és Tsai“ legyen-e megint egyszer elhalványul a tulajdonképeni cél, a lényeg: az, hogy a székelyeken hogyan lehet a legjobban segíteni. Annak idején lehetett vitatkozni arról, hogy az Erdélyi Kárpát Egyesület a leghivatottabb-e arra, hogy a székely kongresszust rendezze; de most, mikor előkészületei, munkálkodása, a jelentkezett résztvevők alapján minden kilátás meg van arra, hogy az ő rendezésével sikerülni fog ez a kongresszus, most már az ügy érdekével ellenkező eljárás az, hogy formai dolgok miatt berzenkedjenek, húzódozzanak, féltékenykedjenek a munkára hivatottak. „H—k“-tól több joggal lehet kérdezni: Rivalitást miért teremtenek? Célját miért diskreditálják? Miért nem társulnak hozzá egyesült erővel? Hiszen övék léssen a tanácskozás birodalma. Javaslatokat tehet, buktathat. A szó joga mindenkié s az E. K. E. még a végrehajtást sem vindikálja magának. Hajtsák végre a határozatokat, akik arra a leghivatottabbak. Az a kérdés, amit a „H—k“ fölvet: hogy „ki legyen a házigazda ér ki a vendég?“, jogosult lehet valami nagy kukulórium rendezésénél; de mikor nagy munkáról van szó, talán mégis csak fontosabb kérdés — ki fog többet dolgozni?

— Az állattenyésztés emelése. A földmivelésügyi miniszter költségvetésében annak a céltudatos és tervszerű akciónak folytatását látjuk letéve, melyet *Darányi* miniszter a községek, tehát a kiscgazdák állattenyésztésének föllendítésére mind nagyobb arányokban folytat. Jó tenyészanyagot a községek által való beszerezhetésére költségvetésében ezúttal közel 2 millió koronát vett föl és ebből 1 millió 710 ezer koronával a szarvasmarhatenyésztést, 100 ezer koronával a juhtenyésztést, 90

ezer koronával a baromfitenyésztést segítyezi apaállatok kiosztása által. És ha tekintetbe vesszük azt, hogy mind nagyobb mértékben érvényesül az az elv, hogy az idegen fajta tenyészállatokat is jórészt hazai tenyésztésekből szerzi be, akkor világosan állhat előttünk nemcsak reményteljes kecsegtető kilátása, de szép eredményt fölmutató multja is ennek az üdvös akciónak.

— Tenyészállatok beszerzése állami támogatás mellett. A m. kir. földmivelési miniszter felhívta a vármegyei törvényhatóságokat, miszerint a községek előjárásait azonnal utasítsák, hogy a mennyiben a községek a köztenyésztésben mutatkozó bika- és kan-szükségletüket az 1902. évi tenyészvadra állami közvetítés és támogatás mellett óhajtának fedezni, ily irányu kérelmükkel mielőbb, legkésőbb azouban március hó végéig forduljanak az illetékes m. kir. állattenyésztési kerületi felügyelőséghez. Megjegyzendő, hogy az állami közvetítéssel kiosztott tenyészbikákra nézve, a már eddig is érvényben volt részletfizetés, valamint szegényebb sorsu községeknek nyújtandó árendemény kedvezményén kívül, az 1902. évre nézve még az iránt is rendelkezett a miniszter, hogy a kiosztott bikák az átadástól számított egy évre az államkincstár terhére, ellenben a községek javára mindennemű elhullás és kényszervágás esetére biztosítottak.

— A gazdasági terményhitel Sátoralja-Ujhelyről jelentik, hogy a Zemplénmegyei Gazdasági Egyesület felirat küldését határozta el Darányi földmivelésügyi miniszterhez, amelyben megsürgeti a gazdasági terményhitel szabályozása ügyében alkotandó törvényt. Ugy a vármegye törvényhatóságát, mint az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet megkeresik, hogy ez ügyben, tekintettel annak nagy közgazdasági jelentőségére, indítsanak országos akciót.

— Gazdatisztek penziója. A magyar törvényhozás csak legutóbb kezdett foglalkozni ennek a fontos és számos tagból álló társadalmi rétegnek jogos igényeivel. A törvényhozás példája azonban már is mozgásba hozta a társadalmat is. Így például Esterházy Mihály gróf elismerésre méltó bőkezűséggel tett magára nézve kötelezővé egy olyan szabályzatot, a melynek értelmében gazdatisztjei ez után penzióban fognak részesülni a nélkül, hogy e cimen őket bármilyen új megterhelés érne. A penziót a gróf fizeti s husz évi szolgálat után legalább ezer korona penzió jár, mely évente két százalékkal növekedvén, a negyvenedik évnél eléri a maximumot. Az özvegyet ez összeg fele illeti meg. E mellett az uradalom a tisztet 20.000 korona erejéig baleset ellen is biztosítja. E szabályzat életbeléptetésénél, mint a G. L. írja, nagy érdeme

van Rovara Frigyesnek, Esterházy gróf országosan ismert jószágigazgatójának. Róméljük, e példát követni fogják más nagybirtokosok is.

— A tuberkulózis és a mészárosok. A „Butchers Advocate“ igen érdekes módon fejtegeti, hogy a mészárosok között miért fordul elő ritkán a tüdővész. Az értekezés szerint, a mészárosok erős munkát végezvén, az összes izmokat működtetik s tüdejük mozgása állandóan erőteljes. Mivel pedig sokat vannak a levegőn, a mészárszékek pedig folytonosan szellőznek, a tüdővész, mely fülledt helyeken tespedt működésű egyénekben csirázik, a mészárosokat elkerüli. Nem utolsó oka ennek az is, hogy a mészárosok testükön keresztül a húsból, melylyel munkájuk közben érintkeznek, nagymennyiségű oleint, palmitint és stearint vesznek magukhoz.

NEPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOZSVARTT

Deák Ferencz-utca (ezelőtt: Belközép-u.) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzalog és váltókölcsonöket nyujt és **BETÉTRE 5% SZÁZALÉK KAMATOT AD.**

(412.)

Magyar Jelzalog-Hielbank

Képviselesége Kolozsvartt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptökeje 30 millió korona.

4%-OS és 4 1/2 %-OS

Zaloglevélkölcsonöket

nyujt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalék.

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítolási árfolyam mellett 4 1/2 %-os zaloglevélkölcsonöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65 % évi részletfizetés mellett.

A jelzalogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfai adnak véleményt. (1.)

A bank képviseleségénél kaphatók 4% és 4 1/2 %-os zaloglevelek, 3%-os és 4%-os nyeresémménykötvények

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társszerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

A Mezőgazdasági ipar-részvénytársaság kaposvári béruradalmá eladásra bocsát:

Svédországból importált, eredeti Chevalier-árpa után termett, kiváló szép és jó minőségű, 1901. évi termésű tavaszi vetőmag

Chevalier-árpat;

tavaszi takarmányvetésre kiválóan alkalmas, 1901. évi termésű, kitünő minőségű vetőmag

bükkönnyt;

tavaszi takarmányvetésre kiválóan alkalmas, 1901. évi termésű, kitünő minőségű vetőmag

zöld borsót;

és Svédországból importált eredeti Ligowo-zab után termett, 1901. évi termésű kiválóan szép vetőmag

Ligowo-zabot.

A felsorolt vetőmagvak ára, vevőnek bérmentesítve Kaposvárra küldendő zsákjaiban vasutra adva, netto 100 kilogrammonként 18 korona.

Mintákkal és bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

a Mezőgazdasági ipar-részvénytársaság béruradalmá

igazgatósága Kaposvárott.

(790.)

Hydraulikus Sajtókat

Szőllő-bor készítéséhez legujabb szerkezetben, valamint

Gyümölcs-Must

előállításához a nagyban üzembn

legnagyobb munkabírás,

legsziporább sajtolás

leggyorsabb munka

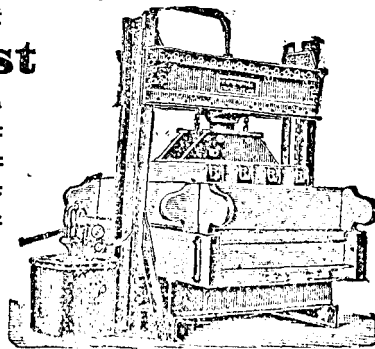
Egyszerű és könnyű kezelés;

Bor- és Gyümölcs-Sajtókat kézi

használatra,

Szőllő- és Gyümölcs-Zuzókat,

valamint teljes

Borászati-felszereléseket rögzítetten és szállíthatóan,

Széna- és Szalma-Préseket, mint különlegességeket gyárt és szállít felelősség mellett a legujabb, legjobban bevált, kitüntetésben részesült szerkezetekben (703.)

MAYFARTH Ph. és TÁRSA

csasz. és kir. kiz. szab. mezőgazdasági gépgyára

BÉCS, II. Taborstrasse Nr. 71.

Kimerítő árjegyzék és számos elismerő írat ingyen. Képviselek és ismét elárusítók kívántatnak

Előfizetési Felhívás!

Erdélyi hazarészünk legfüggetlenebb, legélénkebb és legolcsóbb politikai napi lapja

az
„UJSÁG”

Független, mert tisztán az a közönség tartja fenn, amely Magyarország teljes kormányzati és anyagi függetlenségeért lelkesül. Senki mástól anyagi segílyt nem kap. Épen ezért korlátok, melléktekintetek nem kötik és nem vezetnek közéleti akcióknál.

Legélénkebb, mert a legjobb erőkből álló munkatársgárdája van és leggyorsabb, mert éjjeli lap lévén, már a reggeli gyorsvonat szétviszi az egész Erdélybe s így az összes budapesti lapokat egy nappal, a kolozsváriakat pedig egy fél nappal megelőzi.

Legolcsóbb, mert míg a többi lapok előfizetési ára évi 28 és 32 korona, addig

az „Ujság” előfizetési ára

egész évre csak:	24	korona.
félévre	12	„
negyedévre	6	„
egy hónapra	2	„

Ilyen előfizetési árral indult már kezdetben és ez is egyik oka annak, hogy a lap előfizetői a legnagyobb arányban szaporodtak.

Az „Ujság” felelős szerkesztését december 29-től **Dr. Papp József** kolozsvári ügyvéd vette át, a kit munkásságában számos kolozsvári és vidéki közéleti férfi támogat.

Az „Ujság” — politikai és társadalmi akciói mellett — kiváló gondot fordít a köz- és mezőgazdasági érdekek megfelelő, alapos és helyes irányu szolgálatára is. Ily tárgyú rovatait a legjelesebb helyi és fővárosi szakemberek látják el közleményekkel.

Előfizetési pénzek utalványlapon

„Az „Ujság” kiadóhivatalának
Kolozsvártt”

(781.)

czimen küldendők.

==== Mutatványszám ingyen küldetik. ====

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a Kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Deák Ferencz-u.: 13. sz. emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz levélbélyeg mellékeltek.

Ezen rovatban minden 20 cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik!

Alkalmazást keresők:

Gazdatiszti állást keres vagy ideiglenes munkát is elfogad igen ügyes gyakorlati gazda. Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

Erdészeti, vagy ispáni állást keres egy az erdőkezelés szolgálatában felnőtt, jó erdőri szakvizsga bizonyítvánnyal bíró egyén, kinek megbízhatóságáról s eddigi szolgálatairól is jó minősítései vannak. Gyakorlati ismerettel bír az erdőkezelés és erdőnevelés, vadászat, halászat, valamint a mezőgazdaság minden külső teendőiben, ugyszintén jártas az irodai ügyvitelben is. Uradalmak, vagy magán birtokoknál szerény feltételek mellett hűsögesen és szorgalmasan töltene be ismereteinek megfelelő állást. Jelenleg 46 éves, családos Megkeresések Boesckay Antal Gyalu, Kolozsnegye czim alatt küldendők (760.)

Kovácsnak ajánljuk teljesen képzett gyári kovácssegéd uradalmakba. Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

Különfélék.

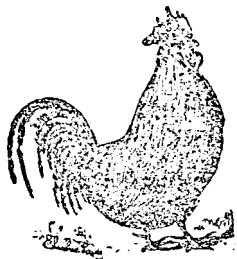
Simonffi István mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémtöntődéje Kolozsvárt, Kultordautca 48. sz. Telefon 85. sz. — Kivánatra árjegyzék és költség-számítás bérmentve küldetik. (464.)

Eladó

2 drb.

Poland Kina
tenyész kocza.

Czim G. G. alatt
a kiadóban.
(1001.)

4 törzs
Plymouth
Rock tyuk

eladó.

Áruk 50 korona.

Czim a kiadóban.

(1003.)

TOKAJI

sajáttermesztésű boraimat következőleg árusítom: 1900. évi szamorodni literes üvege 160 fillér, 1896. évi szamorodni literes üvege 200 fillér, 1892. évi szamorodni literes üvege 300 fillér, 1889. évi másolás literes üvege 450 fillér, 1889. évi aszu, 3 puttonos, félliteres üvege 300 fillér, 1880. évi aszu, 4 puttonos, félliteres üvege 400 fillér. Kicsinkó Antal szőlőbirtokos Tokaj. (778.)

Kitünő (774.)

harc kanárikat

(valódi trute törzs) nappal és este lámpánál pompás énekeket küldök utánvétellel bár-hova 12 napi próbaidővel. Nemtetszőt kicserélek vagy visszadom a pénzt. kitünő tenyészképes nőtények 2-40, 3 és 4 korona. Tenyészképes him 11 kor. Budapesten november hónapban tartott kiállításon ki-tüntetve Megrendelőnek Utasítás ingyen.

Óváry József

a budapesti kanári tenyésztők egyesületének elnöke.

Bpest, VIII., József-u. 5. sz. Árjegyzék ingyen s bérmentve.

Szolnokdobokamegyében egy 7—800 holdas jól felnevelt birtok bérbe adó, vagy kautioképes embernek fix adminisztrátora több évre kiadó 1902. ápril 1-től kezdve. Értekezhetni Csiki Elek állattenyésztési felügyelővel Deésen. (788.)

(543.)

Hantz Sándor

könyvkötő.

Ezelőtt Hantz György társa, Kolozsvárt, Jokai-utca 2. szám.

E szakmához tartozó munkákat versenyt felülmúló izléssel tartósan és olcsó árért készítik. Fízetések fél vagy egész évi elszámolásra történhetnek. (555.)

A czimre kérem vigyázni

Telivér Poland-china

3—4, 5—6 hónapos kan és nőtény malaczkok eladók. Tudakozódások: Ordódyé Mailáth Gizella, Budapest, IV., Muzeum-körut 7. (748.)

Fajbaromfiak költőtojásaira előjegyezhetni: Plymouth, Langshan, Bráhma, Cochin, Dorking, Pekingréce 10; Emdeni lúd 40; Bronzpulyka 40 krajcár darabja. Szállítás megfelelő lúdában. Kitüntetett állapotoktól. „Kántorok Lapja” kiadóhivatala: Budapest I. Fehérváry-út 40. sz. (783.)

Páris-Grand-Prix!

Gróf Teleki Arvéd

drassói uradalmában u. p. Koncza, Alsófehérm.

Kaphatók:

gyorsfejlődésű, kiválóan edzett, az ország minden részében előnyösen ismert

magyar
bikák,

100 drb. magyar
igásökör,

az általánosan kedvelt

Oberndorfi
répamag,

a Cserháti tanár által meghonosított bőtermő

Óvári
répamag,

továbbá

Pekingi kacsák,
amerikai
diócsemeték,
(775.) **sorfák.**

Eladó

Bagoner-faj 24 drb malaczkocza,

4 drb kan,

10 drb. 2 és 4 ves csikó,

2 drb. csikózó kancza.

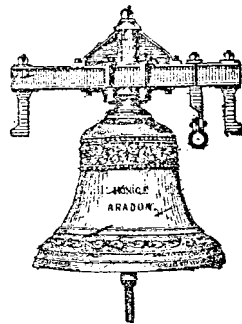
Értekezhetni Tiboldy Dénessel Gerend-Keresztur, utolsó posta Maros-Ludas Torda-Aranyosmegye. (789.)

Gépezsek! Most jelent meg a vizsgára előkészítő kézi könyv: Kazánfűtő 30 kr. Locomobil és csapólóról 75 kr. Két előbbi és az összes stabilgépekről 1 frt 35 kr. Esztorgályosok cézinkönyve csavarmentel számításal 1 frt. Morva Rezsónél Győr m. Nedve (768.)

Hönig Frigyes

(708) gőzüzemre berendezett

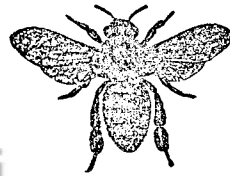
harang- és
ércöntődéje

Arad.

Rákóczy-utca 11—28.

Ajánlja a legjobb és legolcsóbb szabadalmazott harangjait és vas harang állványokat.

Képes árlapok kívánatra bérmentve küldetnek.

Eladó Méz!

A legfinomabb aromás erdei színméz

6/10 kilogrammos üvegekben à 1 ko-
rona, kapható az „Erdélyi Gazda”

kiadóhivatalánál: Kolozsvárt, Deák

Ferencz- (Bel-Közép-) utca 11. szám

(I. em.) alatt. (686.)

Vidéki megrendelések 5 üveggel
vagy azon felül utánvétellel!

Láng és Lovass

gépolaj és gépszir-gyára

BUDAPEST, V. Váci-ut 140.

(602.)

Ajánlja legjobb minőségű
gépolaj,

hengerolaj,

gépszir gyártmányait.

Megrendelések közvetlenül az „Erdélyi Gazdasági Egylet” védnöksége alatti állandó gazdasági gépkiallítás igazgatóságához Kolozsvárt, intézendők.

